

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **J. Z.**, zast. Mgr. Alešem Hanákem, advokátem, se sídlem Jungmannova 204, Roztoky, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihočeského kraje**, se sídlem U Zimního stadionu 1952/2, České Budějovice, za účasti osoby zúčastněné na řízení: Ředitelství silnic a dálnic ČR, státní příspěvková organizace, se sídlem Na Pankráci 546/56, Praha 4, zast. Mgr. Jiřím Sitou, advokátem, se sídlem Rybná 682/14, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 1. 2019, č. j. KUJCK 11642/2019, v řízení o námitce podjatosti soudců Krajského soudu v Českých Budějovicích ve věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 57 A 10/2019,

t a k t o :

- I. Soudci Krajského soudu v Českých Budějovicích Mgr. Helena Nutilová, JUDr. Ing. Zdeněk Strnad, Ph.D., MPA a JUDr. Marie Trnková **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodnutí věci vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. 57 A 10/2019.
- II. Návrh žalobce na přikázání věci jinému krajskému soudu **se zamítá**.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Rozsudkem krajského soudu ze dne 22. 5. 2019, č. j. 57 A 10/2019 – 54, byla zamítnuta žaloba žalobce proti rozhodnutí žalovaného, jímž bylo změněno rozhodnutí Magistrátu města České Budějovice jako vyvlastňovacího úřadu z 1. 11. 2018, č. j. SU/2522/2018-13, pouze v dílčí formulaci a ve zbytku bylo rozhodnutí vyvlastňovacího úřadu potvrzeno. Rozhodnutím vyvlastňovacího úřadu došlo k odnětí vlastnického práva žalobce k pozemkům tam blíže specifikovaným a jeho přechodu na osobu zúčastněnou na řízení za částku 578.000 Kč. Na těchto pozemcích již byla zřízena dálnice D 3, pročež účelem vyvlastnění již není zřízení stavby, ale její následná údržba, užívání a úprava.

[2] Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 20. 5. 2020, č. j. 8 As 207/2019 – 46, uvedený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Shledal totiž, že krajský soud pochybil, když nepředložil žalobcem uplatněnou námitku podjatosti k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu, resp. ani nevysvětlil, proč takto postupoval, a tím zatížil řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost rozsudku a vyřešení otázek, jež byly předmětem řízení.

[3] Žalobce následně v podání ze dne 17. 6. 2020 opětovně vznesl námitku podjatosti soudců Krajského soudu v Českých Budějovicích Mgr. Heleny Nutilové, JUDr. Marie Trnkové a JUDr. Ing. Zdeňka Strnada, Ph.D., MPA. Jako důvod uvedl, že tito soudci byli členy senátů, které rozhodovaly v předchozích soudních řízeních týkajících se žalobce vedených u krajského soudu. Jednalo se o věc vedenou pod sp. zn. 10 A 26/2015, jejímž předmětem bylo vyvlastnění

totožných pozemků pro totožného vyvlastnítele a k totožnému účelu jako v nyní projednávané věci a věc vedenou pod sp. zn. 10 A 95/2015, jejímž předmětem bylo rozhodnutí žalovaného, kterým povolil umístění stavby na těchto pozemcích. Žalobce navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozhodl, že výše jmenovaní soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci.

[4] Žalobce dále namítl, že dochází k neúnosným průtahům v řízeních u krajského soudu ve věci sporů souvisejících s vyvlastňováním pozemků za účelem výstavby dálnice D 3. Nesprávným procesním postupem v tomto řízení ve věci podjatosti soudců došlo k dalšímu ročnímu zpoždění. Věc přitom mají rozhodovat opět soudci, jejichž podjatost byla již dříve namítána s plným vědomím, že tvrzené důvody svědčící pro podjatost trvají a dojde tak k dalším procesním průtahům. Tolik potřebné konečné rozhodnutí ve věci se tak opět odkládá a právní poměry mezi účastníky se nadále komplikují. Ve svém důsledku je tak porušeno právo účastníků na spravedlivý proces. Žalobce proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud podle § 9 odst. 2 s. ř. s. věc přikázal jinému krajskému soudu.

[5] K žalobcem vznesené námitce podjatosti soudci krajského soudu uvedení ve výroku tohoto usnesení shodně uvedli, že se necítí být podjatými a důvody uvedené žalobcem v uplatněné námitce nepředstavují okolnosti, které by měly za následek vyloučení soudce z projednání a rozhodování věci.

[6] Osoba zúčastněná na řízení ve vyjádření k podání žalobce uvedla, že žalobce vznesl námitku podjatosti zcela nedůvodně. Předchozí rozhodovací činnost soudců v jiné kauze žalobce nezavdává pochybnosti ohledně nestrannosti soudců, což ostatně uvádí § 8 odst. 1 s. ř. s. Návrh žalobce na přikázání věci jinému krajskému soudu je podle osoby zúčastněné na řízení také zcela neopodstatněný. V řízení k žádným průtahům nedošlo a argumentaci žalobce, že bylo porušeno žalobcovo právo na spravedlivý proces, označila osoba zúčastněná na řízení za zcela nemístnou.

[7] Podle § 8 odst. 1 zákona s. ř. s., *soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr ke věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v projednávané věci, nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[8] Podle odst. 5 téhož ustanovení, *účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřiblíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.*

[9] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Rozhodování o věci nestranným a nezávislým soudcem je jedním z pilířů práva na spravedlivý proces. Nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezáujatosti soudce v konkrétním případě. K vyloučení soudce může v zásadě dojít teprve tehdy, pokud je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené

pokračování

povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, nebo usnesení NSS ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 - 16).

[10] Při posouzení důvodnosti námitky podjatosti vycházel Nejvyšší správní soud z § 8 odst. 1 s. ř. s., podle kterého jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce však *nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech*. Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen vskutku výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.

[11] Jde-li o důvody uvedené v první větě § 8 odst. 1 s. ř. s., je třeba uvést, že poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, tedy zejména v případech, kdy by soudce mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Soudcův poměr k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen především příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít také o vztah ekonomické závislosti. Takové důvody zjevně dány nejsou a ani žalobce žádné takové okolnosti neuvádí.

[12] Z ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. sice plyne, že jedním z důvodů pro vyloučení soudců je skutečnost, že se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení, musí jít však o totožnou věc. Taková situace v posuzované věci nenastala. Lze přitom odkázat i na usnesení NSS ze dne 19. 3. 2003, č. j. Nao 2/2003 - 18, č. 53/2004 Sb. NSS, v němž bylo jasně vyloženo, že „předchozím soudním řízením“ není řízení v jiné soudní věci, byť by se i týkala týchž účastníků.

[13] Nejvyššímu správnímu soudu se jako pravděpodobné jeví, že skutečným důvodem návrhu žalobce na vyloučení ve výroku uvedených soudců Krajského soudu v Českých Budějovicích je jeho přesvědčení o předchozím nesprávném postupu tohoto soudu v jiné věci. To však (i kdyby takový postup byl skutečně nesprávný, což v nyní rozhodované věci nelze zkoumat) nemůže být legitimním důvodem, který by mohl znamenat vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci. Soudce může být vyloučen z rozhodování jen z objektivních důvodů, nikoli pro subjektivní přesvědčení žalobce o nespravedlnosti vedení řízení. K tomu, aby účastník brojil proti tvrzené nesprávnosti postupu soudu, však slouží opravné prostředky, a nikoli námitka podjatosti. Existence odlišných názorů žalobce na věc pak s podjatostí soudce nemá nic společného. V § 8 odst. 1 s. ř. s. je ostatně výslovně uvedeno, že důvodem pro vyloučení soudce nemůže být jeho postup v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

[14] Lze tedy uzavřít, že námitka žalobce neobsahuje žádné skutečnosti, které by bylo možno podřadit pod důvody podjatosti, a ani z vyjádření ve výroku uvedených soudců krajského soudu neplyne nic, z čeho by bylo možno pochybovat o jejich nepodjatosti; tyto skutečnosti nevyplýnou ani ze soudního spisu.

[15] Po zvážení výše uvedených skutečností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že podmínky pro vyloučení soudců Krajského soudu v Českých Budějovicích uvedených ve výroku tohoto usnesení z projednávání a rozhodování věci vedené pod sp. zn. 57 A 10/2019 nejsou dány, a proto rozhodl tak, že nejsou z projednávání a rozhodování této věci vyloučeni.

[16] Nejvyšší správní soud se dále zabýval návrhem stěžovatele na přikázání věci jinému krajskému soudu podle § 9 odst. 2 s. ř. s., dle kterého „*Nejvyšší správní soud může věc přikázat jinému než místně příslušnému krajskému soudu, je-li to pro rychlost nebo hospodárnost řízení nebo z jiného důležitého důvodu vhodné.*“

[17] Tato tzv. delegace vhodná představuje průlom do ústavního principu zákonného soudce, vyjádřeného v článku 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod tak, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, přičemž příslušnost soudu a soudce stanoví zákon. Místní příslušnost soudu, určená procesními předpisy, je tedy základním pravidlem, které je promítnutím dělby činnosti uvnitř soudní soustavy mezi jednotlivými články tak, aby věci byly projednávány tam, kde jsou nejlepší předpoklady pro jejich náležité projednání a rozhodnutí. V otázce tzv. delegace vhodné již existuje ustálená judikatura NSS (viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 22. 4. 2004, č. j. Nad 138/2003 - 26, č. Sb. NSS 305/2004). Delegaci vhodnou lze připustit pouze tehdy, dojde-li tím k hospodárnějšímu, rychlejšímu či spolehlivějšímu posouzení věci. Jedná se však o výjimku z pravidla a lze ji připustit pouze za výjimečných okolností. Pro delegaci vhodnou musí existovat další důvody a naléhavé zájmy, které výjimečně a zcela ojedinele převáží nad ústavní zásadou zákonného soudce a soudu. Úlohou Nejvyššího správního soudu v této věci je tedy posoudit, zda jsou dány důvody pro výjimečné použití institutu vhodné delegace a rozhodnout, zda by řízení u jiného krajského soudu bylo z komplexního pohledu hospodárnější, rychlejší a spolehlivější než u místně příslušného Krajského soudu v Českých Budějovicích.

[18] Prodloužení celkové doby řízení, ke kterému v posuzované věci došlo v důsledku zrušení předchozího rozsudku krajského soudu ze dne 22. 5. 2019, č. j. 57 A 10/2019 – 54, Nejvyšším správním soudem představuje důsledek odstranění pochybení krajského soudu v řízení o opravném prostředku (kasační stížnosti), nikoli výjimečnou okolnost odůvodňující přikázání věci jinému krajskému soudu použitím institutu delegace vhodné. V případě přikázání věci jinému soudu v tomto stádiu lze navíc očekávat spíše další zdržení, nikoli urychlení řízení.

[19] Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že podmínky ustanovení § 9 odst. 2 s. ř. s. nebyly v projednávané věci naplněny, a věc tak nepřikázal jinému krajskému soudu, jak žalobce navrhl. Žalobu podanou žalobcem proti shora označenému rozhodnutí žalovaného tedy projedná a rozhodne o ní věcně a místně příslušný Krajský soud v Českých Budějovicích.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. července 2020

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu